

Nádražní 36
756 61 Rožnov pod Radhoštěm
tel.: +420 571 654 293
+420 571 657 407
e-mail: beskydy@nature.cz
www.beskydy.nature.cz
IDDS: vvedyiy

účastníkům řízení dle
ROZDĚLOVNÍKU

NAŠE č. j. SR0031/BE/2019-16
Spis. Zn. SR0031/BE/2019

VYŘIZUJE: Mgr. Miroslav Kubín
tel.: 571 654 293, klapka 23

ROŽNOV P. R. 1. 10. 2019

V E Ř E J N Á V Y H L Á Š K A

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, regionální pracoviště Správa Chráněné krajinné oblasti Beskydy (dále jen „Správa CHKO Beskydy“), jako orgán ochrany přírody příslušný podle ust. § 78 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen „zákon“), na základě žádosti právnické osoby: **Mendelova univerzita v Brně** (IČ 62156489), Lesnická a dřevařská fakulta, se sídlem Zemědělská 3, 613 00 Brno, zastoupená děkanem prof. Dr. Ing. Liborem Jankovským (dále jen „žadatel“), podané dne 8. 3. 2019 na Správě CHKO Beskydy, a na základě provedeného správního řízení vydává toto

ROZHODNUTÍ

Podle ustanovení § 56 odst. 1 a odst. 2 písmene a), d) ve smyslu § 50 odst. 1 a 2 zákona se žadateli

I.

povoluje výjimka

ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných druhů: **rys ostrovid** (*Lynx lynx*), **medvěd hnědý** (*Ursus arctos*), kteří jsou předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, konkrétně ze zákazu škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje, dále chytat, rušit, dopravovat a přemisťovat jedince těchto chráněných druhů, včetně uhynulých jedinců, v rámci výzkumu a monitoringu.

Podle ustanovení § 43 odst. 1 ve smyslu § 34 odst. 1 písm. e) zákona se žadateli

II.

povoluje výjimka

ze zákazu odchylovat živočichy na území přírodních rezervací (PR) Bučací potok, Čerňavina, Draplavý, Galovské lúky, Huštýn, Klíny, Kutaný, Lysá hora, Malenovický kotel, Malý Smrk, Mazácký Grúnik, Makyta, Malý Javorník, Nořičí, Poledňana, Smrk, Studenčany, Ropice, Travný, Travný potok, Trojačka, V Podolánkách, Velký Polom, Zimný potok.

Podle ustanovení § 43 odst. 1 ve smyslu § 29 odst. i) zákona se žadateli

III.

povoluje výjimka

ze zákazu odchylovat živočichy na území národní přírodní rezervace (NPR) Pulčín - Hradisko, Razula, Salajka, Radhošť, Kněhyně-Čertův mlýn, Mazák, Mionší,

Podle ustanovení § 43 odst. 1 ve smyslu § 29 odst. d) zákona se žadateli

IV. povoluje výjimka

ze zákazu vstupovat a vjíždět mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody v (NPR) Pulčín-Hradisko, Razula, Salajka, Radhošť, Kněhyně-Čertův mlýn, Mazák, Mionší.

Podle ustanovení § 43 odst. 1 ve smyslu § 26 odst. 1 písm. c) zákona se žadateli

V. povoluje výjimka

ze zákazu vjíždět a setrvávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody.

Zároveň Správa CHKO Beskydy podle ustanovení § 44 odst. 3 zákona žadateli

VI. uděluje souhlas

ke vstupu mimo cesty na území a odchyťovat živočichy: PR Bučací potok, Čerňavina, Draplavý, Galovské lúky, Huštýn, Klíny, Kutaný, Lysá hora, Malenovický kotel, Malý Smrk, Mazácký Grúník, Makyta, Malý Javorník, Noříč, Poledňana, Smrk, Studenčany, Ropice, Travný, Travný potok, Trojačka, V Podolánkách, Velký Polom, Zimný potok a v (PP) Skálí, Vachalka, Smradlavá, Brodská.

Výjimka se povoluje za dodržení těchto závazných podmínek:

1. Odchyt, manipulaci, rušení za účelem telemetrie, odběr vzorků (např. tkáně, krve, trusu, ektoparazitů), držení uhynulých jedinců medvěda hnědého a rysa ostrovida (např. za účelem preparace) nebo odchyt a převoz osířelých mláďat těchto druhů, mohou provádět pouze odborně způsobilé osoby z řad pracovníků Mendelovy univerzity v Brně, Lesnická a dřevařská fakulta, případně jejich smluvní partneři. V případě preparace zvířat bude preparát na vyzvání bezplatně zapůjčen Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR.
2. Výjimka se vztahuje na max. 10 jedinců rysa ostrovida (*Lynx lynx*) a 5 jedinců medvěda hnědého (*Ursus arctos*).
3. Odchyt je možné provést pomocí uspání narkotizační střelou, nebo odchytem do klece, živolovných sklopců nebo certifikovaných nášlapných pastí a to v souladu s příslušnými právními předpisy. **Odchyt, narkotizace a umístění odchytových zařízení bude předem konzultován se Správou CHKO Beskydy a uživateli honitby.**
4. **Posuzování vzorců chování konkrétních jedinců medvěda hnědého (*Ursus arctos*) a volba příslušných kroků**, např. rušení jedinců gumovými projektily – averzivní podmiňování, **bude probíhat v souladu s „Tabulkou škály chování medvěda a doporučených opatření v závislosti na závažnosti situace“** (dále jen „Tabulka škály“), která je přílohou tohoto rozhodnutí a tvoří jeho nedílnou součást **a v souladu s jinými právními předpisy (např. zákon č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání), ve spolupráci se státní správou myslivosti, dalšími kompetentními úřady, organizacemi a uživateli honitby.**

5. Všechny aktivity související s odchytém, manipulací, odběrem vzorků, preparací a rušením medvěda hnědého a rysa ostrovida, budou aktivně a bez odkladu předem konzultovány se Správou CHKO Beskydy a to telefonicky, sms zprávami nebo jinou elektronickou formou.
6. Vozidla budou označena potvrzením Správy CHKO Beskydy o povolení výjimky a toto bude ve vozidle vystaveno na viditelném místě po celou dobu pohybu a stání v oblasti zákazu vjezdu. Toto potvrzení je platné jen s tímto rozhodnutím, resp. jeho kopií.
7. Žadatel je povinen každoročně po dobu platnosti výjimky, nejpozději však do 15. 12. kalendářního roku, Správě CHKO Beskydy písemně nahlásit, zda byla výjimka využita. Dále bude Správa CHKO Beskydy každoročně po dobu platnosti výjimky informována o výsledcích výzkumu, zjištěných na základě této výjimky a to vždy do 28. 2. kalendářního roku.
8. Tato výjimka platí do 31. 12. 2028

Odůvodnění:

Žadatel požádal Správu CHKO Beskydy o udělení výjimky ze základních ochranných podmínek zvláště chráněných druhů živočichů (§ 50 zákona) ve smyslu ustanovení § 56 odst. 1 a 2 zákona pro silně ohrožený druh: rys ostrovid a pro kriticky ohrožený druh: medvěd hnědý za účelem výzkumu a vzdělávání a v zájmu ochrany volně žijících živočichů.

Žádost byla podána na Správě CHKO Beskydy dne 8. 3. 2019 (č. 1). Tento den je dnem zahájení řízení. Dne 8. 4. 2019 uvědomila Správa CHKO Beskydy účastníky řízení o zahájení řízení (č. 2). Dne 29. 4. 2019 se do správního řízení přihlásil Myslivecký spolek Klátina – Huslenky, IČ: 00851981 (č. 3). Dne 3. 5. 2019 se do správního řízení přihlásil Myslivecký spolek Hovězí, IČ: 64123057 (č. 4). Dne 3. 5. 2019 se do správního řízení přihlásil Myslivecký spolek Zděchov, IČ: 75091461 (č. 5). Dne 7. 5. 2019 se do správního řízení přihlásil Myslivecký spolek Nový Hrozenkov, IČ: 62334662 (č. 6). Tento účastník řízení zaslal i své připomínky. Správa CHKO Beskydy dne 30. 5. 2019 zaslala žádost o prodloužení lhůty k vydání rozhodnutí na Ministerstvo životního prostředí, odbor výkonu státní správy IX (č. 7). Dne 12. 6. 2019 vydala Správa CHKO Beskydy vyznění o účasti v řízení a dále seznámila účastníky řízení s obsahem spisu a vyzněla účastníky řízení o tom, že shromáždila dostatečné podklady pro vydání rozhodnutí (č. 9). Dne 24. 6. 2019 obdržela Správa CHKO Beskydy žádost od žadatele o zaslání kopie části spisu, konkrétně dokumentu č. 3-8 (č. 10). Dne 22. 7. 2019 obdržela Správa CHKO Beskydy od žadatele vyjádření k novým podkladům v řízení (č. 11). Dne 15. 7. 2019 obdržela Správa CHKO Beskydy usnesení po nabytí vykonatelnosti od Ministerstva životního prostředí, odbor výkonu státní správy IX (č. 12). Dne 24. 7. 2019 vydala Správa CHKO Beskydy vyznění o doplnění spisu (č. 13). Dne 5. 8. 2019 obdržela Správa CHKO Beskydy od Mysliveckého spolku Klátina - Huslenky žádost o zaslání kopie části spisu, konkrétně č. 11 (č. 14). Dne 13. 8. 2019 obdržela Správa CHKO Beskydy Vyjádření k novým podkladům v řízení od Mysliveckého spolku Klátina - Huslenky (č. 15).

Žadatel plánuje výzkum rysa ostrovida a medvěda hnědého prostřednictvím GPS/GSM telemetrie nebo satelitní telemetrie. Pro nasazení telemetrického obojku bude třeba zvíře odchytit a na nezbytně nutnou dobu také imobilizovat, přičemž bude docházet k jeho držení, případně rušení. Zvířata budou odchytávána do živolovných sklopců, případně certifikovaných nášlapných pastí. Zvířata bude uspávat veterinář (v případě dobrých vizuálních podmínek budou zvířata imobilizována na dálku) a manipulaci s nimi budou provádět zaměstnanci žadatele s osvědčením k práci s pokusnými zvířaty dle zákona č.

246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání (aktuálně toto osvědčení vlastní Mgr. Miroslav Kutal, Ph. D., Mgr. Martin Duřa a Mgr. Michal Bojda). Zvířatům budou odebrány biologické vzorky (krev, trus, ektoparaziti) za účelem genetické, virologické, parazitologické a potravní analýzy.

Mohou se vyskytnout případy, kdy bude odchyceno například mládě, jehož matka uhynula, a bude nutné ho dopravit do záchranné stanice nebo jiného zařízení.

V případě medvěda hnědého může nastat situace, že zvíře bude třeba provádět tzv. averzivní podmiňování, tj. zvíře cíleně rušit různými podněty např. s použitím gumových projektilů, které se ukázalo jako nejúčinnější pro změnu nežádoucího chování. Jedná se o management, doporučený experty Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE) v technickém dokumentu zpracovaný na zakázku Evropské komise v roce 2014 (Skrbinšek & Krofel 2015). Plašení gumovými projektily bude provádět osoba z týmu žadatele se zbrojním průkazem nebo smluvní partner žadatele, po dohodě s uživatelem honitby. Vzhledem ke skutečnosti, že nestandardní chování jedince medvěda jsme opakovaně zaznamenali na podzim 2018 v oblasti Javorníků, Vsetínských Beskyd a Hostýnských vrchů, považujeme za nezbytné v případě odůvodněné potřeby, viz příloha č. 2, využít tuto metodu vždy, pokud bude tento postup předem odsouhlasen se Správou CHKO a uživatelem honitby. Jedná se o způsob averzivního podmiňování, který může při správném a včasném použití napravit nežádoucí chování konkrétního jedince a zabránit tak jeho pozdějšímu odstranění z volné přírody.

Rozptylující se jedinci mohou být pro fragmentovanou populaci velmi cenní z hlediska genetického potenciálu (Bartoň et al. 2019). Pro plašení gumovými projektily si žadatel opatří veškerá zákonná vyjádření a souhlasy.

Je možné, že místa odchytu nebo umístění fotopastí se budou nacházet ve výše zmíněných národních přírodních nebo přírodních rezervacích a nemožnost vstupu do těchto chráněných území by mohla ztížit odchyt zvířete.

Vjíždění a setrvávání motorovými vozidly mimo silnice a místní komunikace je potřebné kvůli minimalizaci času, během kterého se pracovníci žadatele budou dostávat k chycenému zvláště chráněnému živočichovi, případně k již označenému jedinci medvěda hnědého, kde bude třeba aplikovat metody averzivního podmiňování. Pracovníci se však budou pohybovat motorovými vozidly jen po lesních cestách (mimo volný terén).

Cílem výzkumu je:

- zjištění prostorové aktivity rýsa ostrovida a medvěda hnědého, jejich rozptyl a potravní ekologie. Populace rýsa v EVL Beskydy dlouhodobě stagnuje. Nezpochybnitelným důkazem je nedávná genetická studie (Krojerová et al. 2018) a také výsledky dlouhodobého výzkumu pomocí fotopastí (Kutal et al. 2013, 2014, 2015). Subadultní jedinci, se s výjimkou recentně zdokumentovaného rýsa Kryštofa (Duřa & Kutal 2017, Duřa et al. 2017) dlouhodobě nešíří na západ a neobsazují tak navazující vhodná území (Jeseníky, Dražanská vrchovina atd.). Pro zachování životaschopné populace a šíření jedinců do navazujících pohoří je proto nutné znát prostorové nároky populace (zejména subadultních jedinců) a identifikovat faktory, které limitují její negativní populační trend a rozptyl jedinců. Zjištění těchto informací je v zájmu ochrany přírody, zároveň povolovaná činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu zvláště chráněných území. Medvěd hnědý se v CHKO Beskydy vyskytuje pravidelně, zatím bez doloženého rozmnožování. Jeho počty pozorování však fluktuují a nasvědčují tomu, že se sem dostávají spíše jedinci rozptylující se z jádrových oblastí výskytu karpatské populace (Kutal et al. 2017).
- v případě nutnosti a potřeby zjišťování reakce medvěda na averzivní podmiňování realizované v případě nežádoucího chování, viz příloha č. 1 tohoto rozhodnutí (pohyb medvěda v intravilánech obcí nebo jejich těsné blízkosti, opakované útoky na hospodářská zvířata nebo včelstva, snížená míra plachosti během světlé části dne apod.).

Činnost, pro kterou je výjimka žádaná, je součástí dlouhodobého výzkumu prováděného na Ústavu ekologie lesa na Mendelově univerzitě v Brně ve spolupráci s dalšími partnery, především Hnutím DUHA Olomouc, Ústavem biologie obratlovců AV ČR a Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy. Aktivita je komplementární k dalším výzkumům, prováděným na česko-slovenském pomezí v rámci projektů Interreg, TRANSGREEN a Connectgreen. Odborný garant výzkumu Dr. Kotal je členem LCIE, odborné skupiny IUCN / SSC a v kontaktu s dalšími evropskými experty na problematiku velkých šelem. Mgr. Duša je členem evropské platformy EUROLYNX, sdružující experty zabývající se výzkumem a ochranou rysa v Evropě.

V rámci správního řízení zaslali účastníci řízení své připomínky. Tyto připomínky jsou uvedeny níže. Ke každé připomínce zvlášť se Správa CHKO Beskydy následně vyjadřuje.

1. Vyjádření **Mysliveckého spolku Klátina-Huslenky, Mysliveckého spolku Hovězí (totožný text):**

Výjimka ze zákazů odchyťovat kriticky ohrožené druhy

Dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti je nutné chápat odchyt, jako způsob lovu a z toho vyplývá, že musí být dodržována určitá nařízení zákona o myslivosti. Jde zejména o souhlas vlastníka honebního pozemku s umístěním mysliveckého zařízení a povolené doklady k lovu. V případě schválení výjimky musí být odchyt proveden se souhlasem a v součinnosti uživatele honitby. Stejně tak kladení návnad, kladení pachových stop, instalace monitorovacích zařízení (fotopasti) apod. K odlovu (odchytu) musí uživatel honitby vystavit povolení k lovu. Tyto poznatky vyplývají z dosud platného rozhodnutí MěÚ Vsetín, č. j. MUVS 133417/2018 OŽP/206 – Pin ze dne 10. 12. 2018.

Reakce na toto vyjádření: žadatel

Rys ostrovid a medvěd hnědý jsou zvěři, kterou podle ustanovení § 2 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“), nelze lovit. Odchyt a znovu vypuštění zvířat na téže místě není však lovem, nedochází při něm ke snižování počtu zvěře v honitbě. Rozhodnutí Městského úřadu Vsetín se vztahuje k případu, kdy mělo dojít skutečně k odstranění problémového zvířete z populace, nikoliv jeho telemetrickému sledování.

Umístění odchyťových zařízení bude s uživateli honitby předem konzultováno a bez jejich souhlasu nebude umístěno. Pracovníci Mendelovy univerzity v Brně již s uživateli honiteb aktivně komunikovali a sjednávali umístění odchyťových klecí v Moravskoslezském kraji, kdy na základě pověření Agentury ochrany přírody a krajiny ČR realizovali odchyt.

Ad. 1. Vyjádření CHKO Beskydy: povolené výjimky I. - IV. a povolený souhlas V. v rámci tohoto rozhodnutí byly uděleny v souladu se zákonem 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Správa CHKO Beskydy konstatuje, že toto rozhodnutí nenahrazuje jiná právní ustanovení vycházejících z jiných zákonů (např. zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti nebo zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání). Žadatel si v případě nutnosti vyřizuje nezbytná povolení (souhlasy) související s připravovanými aktivitami u jiných kompetentních správních orgánů a organizací (např. obce s rozšířenou působností) sám. Realizace opatření bez těchto souhlasů by bylo porušení dalších zákonů.

2. Vyjádření **Mysliveckého spolku Klátina-Huslenky, Mysliveckého spolku Hovězí (obdobný text):**

Účastníci řízení

Mezi účastníky řízení by měli být taktéž zahrnuti velcí vlastníci honebních pozemků a dále by měli být osloveni uživatelé honiteb.

Reakce na toto vyjádření: žadatel

Okruh účastníků řízení definuje ustanovení § 27 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „správní řád“). Jsou jimi podle ustanovení § 27 odst. 1 písm. a) správního řádu „žadatel a další dotčené osoby, na které se pro společenství práv nebo povinností s žadatelem musí vztahovat rozhodnutí správního orgánu“, podle odstavce 2 „dotčené osoby, pokud mohou být rozhodnutím přímo dotčeny ve svých právech nebo

povinnostech“ a podle odstavce 3 osoby, o kterých to stanoví zvláštní zákon. Zastáváme názor, že všichni vlastníci nebo uživatelé honiteb v CHKO Beskydy nemohou být účastníky řízení, neboť při telemetrickém sledování nebo plašení šelem, které není možné podle zákona o myslivosti ani podle jiných zákonů lovit, nebudou přímo dotčena práva nebo povinnosti vlastníků nemovitostí či nájemců. Myslivecké spolky, jejichž hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, však měly možnost se stát účastníky řízení na základě ustanovení § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“).

Ad. 2. Vyjádření CHKO Beskydy: Správa CHKO Beskydy postupovala v rámci správního řízení v souladu s ustanovením § 27 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu a v souladu s ustanovením § 70 odstavec 2 zákona. Občanská sdružení (spolky), která Správu CHKO Beskydy požádala o informace o zahajovaných správních řízeních, se s tímto oznámením mohla seznámit na elektronické úřední desce (webových stránkách Agentury <http://beskydy.nature.cz>) a do řízení se přihlásit do 8 dnů od data jeho zveřejnění na úřední desce. Dále za účastníky řízení přijala myslivecké spolky, které se do řízení přihlásily, s tím, že se cítí být rozhodnutím dotčeny.

3. Vyjádření Mysliveckého spolku Klátina-Huslenky, Mysliveckého spolku Hovězí (totožný text):

Použití zbraně k rušení:

Nesouhlasíme s používáním zbraně s gumovými projektily k rušení zvířete v rukou třetí osoby. Aplikací této metody může dojít ke zranění zvířete, což je v rozporu se zákonem č. 246/1992 Sb. Zákonem na ochranu zvířat proti týrání, tudíž to koliduje se zakázanými způsoby lovu. Nutné je uvědomit si, že užití gumových projektilů je limitováno pouze na krátké zbraně a na zbraň brokovou. V případě použití gumových broků může dojít ke zranění očí. Nestandardní chování jedince medvěda není určitě důvodem k porušení platných zákonů, viz zkoušení nových metod plašení.

Reakce na toto vyjádření: žadatel

K plašení nebude použito brokových střel, ale pouze pryžových gumových projektilů, které se ukázaly neúčinnější pro změnu nežádoucího chování medvědů například v Tatranském národním parku v Polsku. Jedná se o postup, doporučený experty Large Carnivore Initiative for Europe v technickém dokumentu Defining, preventing, and reacting to problem bear behaviour in Europe, zpracovaném na zakázku Evropské komise v roce 2014 (Skrbinšek & Krofel 2015). Zbraň bude používat jen zkušená osoba se zbrojním průkazem na vzdálenost, kdy bude vyloučeno zasažení medvěda do částí těla, kde by mohla střela medvěda poranit. Aby averzivní podmiňování bylo účinné, musí zvíře pocítit krátkodobou bolest. Vzhledem k tomu, že medvěd hnědý je kriticky ohrožený druh živočicha a předmětem ochrany v evropsky významné lokalitě Beskydy, je třeba upřednostnit neletální (nesmrtící) metody řešení konfliktů před tím, než chování medvěda bude nebezpečné člověku a bude třeba jeho usmrcující odstranění z populace. Co se týče zajištění ochrany zvířat před týráním, tuto záležitost řeší zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, a po vydání výjimky Mendelova univerzita v Brně požádá o schválení projektu pokusu.

Pohyb osoby se zbraní samozřejmě je vázaný na souhlas uživatele honitby, naše žádost se však týká výjimky ze zákazu uvedeného v zákoně o ochraně přírody a krajiny, nikoliv ze zákona o myslivosti; podle tohoto zákona ani Agentura ochrany přírody a krajiny ČR jako správní úřad rozhodovat nemůže. Aby uživatel honitby mohl souhlasit s pohybem osoby se zbraní za účelem plašení zvláště chráněného živočicha, musí mít osoba nejdříve výjimku podle zákona o ochraně přírody a krajiny, protože medvěd hnědý je druh chráněný primárně podle tohoto zákona. Výjimka, která je předmětem správního řízení, tedy nenahrazuje vydání povolení či oprávnění, nutné podle jiných právních předpisů.

Ad. 3. Vyjádření CHKO Beskydy:

Rušení (plašení) zvěře gumovými projektily je jednou z možných variant v rámci doporučených opatření, které vycházejí ze závažnosti situace. Výběr konkrétního opatření, v tomto případě rušení zvěře gumovými projektily bude probíhat v souladu s podmínkou č. 3 tohoto rozhodnutí a v souladu s jinými právními předpisy. Toto

rozhodnutí nenahrazuje povinnost žadatele zajistit si stanoviska jiných dotčených orgánů a organizací a dodržovat jejich podmínky.

4. Vyjádření Mysliveckého spolku Klátina-Huslenky, Mysliveckého spolku Hovězí (obdobný text):

Vjezd motorových vozidel mimo veřejné komunikace

Pro vjezd mimo veřejné komunikace musí být vždy udělen souhlas vlastníka pozemku.

Reakce na toto vyjádření: žadatel

Souhlasíme, stejně jako v bodě 3, že vydání výjimky nenahrazuje povolení podle jiných právních předpisů.

Ad. 4. Vyjádření CHKO Beskydy:

Správa CHKO Beskydy udělila žadateli výjimku ustanovení § 29 odst. d) zákona ke vstupu a vjezdu mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody v (NPR) Pulčín-Hradisko, Razula, Salajka, Radhošť, Kněhyně-Čertův mlýn, Mazák, Mionší.

Zároveň Správa CHKO Beskydy podle ustanovení § 44 odst. 3 zákona žadateli udělila souhlas ke vstupu mimo cesty na území PR Bučací potok, Čerňavina, Draplavý, Galovské lúky, Huštýn, Klíny, Kutaný, Lysá hora, Malenovický kotel, Malý Smrk, Mazácký Grúník, Makyta, Malý Javorník, Noříč, Poledňana, Smrk, Studenčany, Ropice, Travný, Travný potok, Trojačka, V Podolánkách, Velký Polom, Zimný potok a v (PP) Skálí, Vachalka, Smradlavá, Brodská. Správa CHKO Beskydy dodává, že toto rozhodnutí nenahrazuje povinnost žadatele zajistit si stanoviska a povolení jiných dotčených orgánů a organizací a především vlastníků pozemků a dodržovat jejich podmínky.

5. Vyjádření Mysliveckého spolku Klátina-Huslenky, Mysliveckého spolku Hovězí (totožný text):

Ústní jednání

V rámci jiného řízení v kompetenci MěÚ Vsetín a CHKO Beskydy již ústní jednání ohledně „problémového jedince“ medvěda proběhlo dne 10. 12. 2018. Proto konstatování ohledně nepožadování ústního jednání považujeme jako zcela zcestné. Opomenutí účastníci řízení měli být do řízení zahrnuti automaticky.

Ad. 5. Vyjádření CHKO Beskydy:

Dle § 49 odstavce 1 správního řádu ústní jednání správní orgán nařídí v případech, kdy to stanoví zákon, a dále tehdy, jestliže je to ke splnění účelu řízení a uplatnění práv účastníků nezbytné. V tomto případě se ústní jednání nejevilo jako potřebné. Reakce na připomínku ohledně účastníků řízení je stejná, viz Ad. 2.

Výše uvedené ústní jednání, které proběhlo, dne 10. 12. 2018, bylo nařízeno v rámci zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. V tomto řízení byla myslivecká sdružení bezesporu dotčenými účastníky řízení.

6. Vyjádření Mysliveckého spolku Nový Hrozenkov

V jednotlivých bodech vyhlášky uvádíte konkrétní výjimky ze zákazů podle příslušných paragrafů výše zmiňovaného zákona, mimo jiné ze zákazu chytat, držet, přemísťovat, a rušit silně ohrožený druh: rýsa ostrovida (*Lynx lynx*) a medvěda hnědého (*Ursus arctos*). Výzkum má být prováděn pomocí GPS/GSM telemetrie nebo satelitní telemetrie. V odůvodnění se mimo jiné uvádí, že zvíře bude nutno, pro nasazení telemetrického obojku, chytit a imobilizovat. To se však také vztahuje k zákonu 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění, ve kterém se mimo jiné uvádí, že oba zmiňované druhy velkých šelem jsou řazeny mezi zvěř, kterou nelze obhospodařovat lovem a že odchyt je chápán jako způsob lovu (tzn. při jeho provádění je nutno se řídit zákonem 449/2001 Sb., o myslivosti). K lovu k dané honitbě je podle něj také oprávněna osoba, vlastníci, mimo jiné, povolenku vydanou uživatelem honitby – v tomto případě vydanou Mysliveckým spolkem Nový Hrozenkov (viz § 46 tohoto zákona), stejně jako ostatní zákonné doklady potřebné k provádění lovu.

Podle odůvodnění žadatele se také může po honitbě pohybovat osoba s narkotizační puškou, či osoba provádějící střelbu gumovými projektily (averzivní chování), která však musí splňovat dotčená ustanovení zákona o myslivosti (vlastnit lovecký lístek, pojištění pro

výkon práva myslivosti, povolenku k lovu, vydanou uživatelem honitby a ostatní dokumenty), stejně tak tomuto zákonu podléhá ošetření umístění odchyťového zařízení na honebním pozemku. Zákon o myslivosti také definuje, komu náleží ulovená zvěř.

Veřejná vyhláška shora uvedené spisové značky, ani odůvodnění v ní obsažené, však bohužel žádné takové návrhy na udělení výjimky, ve vztahu k zákonu o myslivosti, nezahrnují. V této argumentaci se opíráme zejména o zákon 449/2001 Sb., o myslivosti a také o výsledky ujednání mezi představiteli CHKO Beskydy, státní správy myslivosti a představiteli uživatelů honiteb, konané pod záštitou Státní správy myslivosti, MěÚ Vsetín, dne 21. listopadu 2018, kde byl dohodnut postup, lze provádět lov „problémového“ medvěda hnědého, což lze chápat jako jistý precedenční případ, a které je Vám jistě známo. Jak je uvedeno v protokolu o tomto ústním jednání z 21. 11. 2018: „musí být splněna ustanovení zákona o myslivosti, tedy lovec musí být držitelem loveckého lístku, musí být pojištěn (§ 48 zákona o myslivosti) a musí mít povolenku k lovu vystavenou držitelem honitby“. Z toho vyplývá, že bez naplnění těchto úkonů nelze velké šelmy lovit.

Ad. 6. Vyjádření CHKO Beskydy:

S výše uvedenými připomínkami Mysliveckého spolku Nový Hrozenkov se Správa CHKO Beskydy vypořádala, viz výše Ad. 1 – 5. Dodatečně uvádíme, že **toto rozhodnutí nenahrazuje povinnost žadatele zajistit si stanoviska, rozhodnutí a povolení jiných dotčených orgánů a organizací a dodržovat jejich podmínky.**

7. Vyjádření Mysliveckého spolku Zděchov

Plánované aktivity Mendlovy univerzity, Hnutí Duha a dalších subjektů se přímo dotýkají výkonu práva myslivosti na honebních pozemcích, který má náš spolek pronajatý. Proto považujeme vzájemnou informovanost za nezbytnou jak v otázkách rozmisťování různých druhů zařízení, tak informovanost o vjezdu motorových vozidel jen se souhlasem vlastníka předmětných nemovitostí.

Ad. 7. Vyjádření CHKO Beskydy:

S výše uvedenými připomínkami Mysliveckého spolku Zděchov se Správa CHKO Beskydy vypořádala, viz výše Ad. 1 – 5. Dodatečně uvádíme, že toto rozhodnutí nenahrazuje povinnost žadatele zajistit si stanoviska, rozhodnutí a povolení jiných dotčených orgánů a organizací a dodržovat jejich podmínky.

Správa CHKO Beskydy posoudila záměr žadatele z hlediska zájmů chráněných zákonem (viz výrok rozhodnutí č. II, V). Správa CHKO Beskydy má za to, že výzkumná činnost akademických organizací je významnou celospolečenskou službou. Výzkum související s **komplexním monitoringem velkých šelem** (v tomto případě s medvědem hnědým a rysem ostrovidem), na území CHKO Beskydy lze považovat za činnost prováděnou v zájmu ochrany přírody (§ 43 odstavec 1 zákona). Poznání o chování předmětných druhů je na území CHKO Beskydy stále nedostačující. Uvedený počet zkoumaných jedinců je vzhledem k populaci v CHKO Beskydy, jejich migraci se Slovenska a délce výzkumu, přiměřený.

Dále, četnost povolených vjezdů a jejich dopad na chráněné území z výše uvedeného důvodu nebude vysoká, proto výjimka významně neovlivní zachování předmětu ochrany území CHKO Beskydy ve smyslu ustanovení § 43 odstavec 1 zákona. Proto Správa CHKO Beskydy neshledala důvody proč této žádosti nevyhovět.

Při posuzování žádosti vycházela Správa CHKO z výše uvedených skutečností a povolila žadateli výjimku podle § 56 odst. 2 písmene a), d) zákona.

Pro rysa ostrovida a medvěda hnědého, který je předmětem ochrany podle práva Evropských společenství, lze výjimku povolit za splnění tří podmínek:

- 1. Je dán některý z důvodů uvedených v § 56 odst. 2 zákona:** Z žádosti vyplývá, že se žadatel odkazuje na písmeno a, d) odstavce 2 § 56 zákona, tj. v zájmu ochrany volně žijících živočichů a pro účely výzkumu a vzdělávání; pro účely výzkumu a vzdělávání, opětovného osídlení určitého území populací druhu.
- 2. Neexistuje jiné uspokojivé řešení:** Správa CHKO Beskydy je přesvědčena o tom,

že činnosti jako GPS monitoring a odběr vzorků z předmětných druhů je nedílnou součástí efektivní ochrany přírody v Beskydech, a že v současné době neexistuje jiné řešení, než které předkládá žadatel. Významným přínosem tohoto záměru je navíc získání cenných informací spojených s telemetrií zvířat, které bude možné využít pro efektivnější ochranu předmětných druhů.

3. Povolovaná činnost neovlivní dosažení či udržení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany.

Požadavek na zachování příznivého stavu z hlediska ochrany u populace medvěda a rysa by měl být zajištěn již z podstaty samotného projektu – přímý kontakt s člověkem tím způsobený a stres bude omezen na dobu nezbytně nutnou.

Udržení příznivého stavu z hlediska ochrany telemetrický výzkum nebo plašení (v případě medvěda hnědého) neovlivní, resp. pokud ovlivní, tak pozitivně: zlepšení znalostí o potravní ekologii šelem a jejich prostorové aktivitě pomůže objektivní diskuzi při konfliktech, které velké šelmy mohou způsobovat. Obdobně, odstranění nežádoucího chování medvěda pomocí plašení má za cíl snížit počet konfliktů s lidmi.

Tímto byly splněny všechny tři podmínky § 56 odst. 1,2 zákona pro rysa ostrovida, který je předmětem ochrany podle práva Evropských společenství.

Při respektování podmínek uvedených ve výrokové části rozhodnutí nedojde při monitoringu a manipulaci s chráněnými druhy ke škodlivému zásahu do jeho přirozeného vývoje. Činnost bude přínosem pro lepší ochranu šelem, přičemž získané informace budou složít i pro vědecké účely a monitoring jejich populací.

Zdůvodnění konkrétních podmínek výrokové části rozhodnutí:

Podmínka č. 1 stanovuje organizaci, která je oprávněna provádět výzkum a která je odpovědná za dodržování podmínek tohoto rozhodnutí. Činnost, pro kterou je výjimka žádaná, je součástí dlouhodobého výzkumu prováděném na Ústavu ekologie lesa na Mendelově univerzitě v Brně ve spolupráci s dalšími partnery, především Hnutím DUHA Olomouc, Ústavem biologie obratlovců AV ČR a Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy. Aktivita je komplementární k dalším výzkumům, prováděným na česko-slovenském pomezí v rámci projektů Interreg, TRANSGREEN a Connectgreen. Odborný garant výzkumu Dr. Kotal je členem LCIE, odborné skupiny IUCN / SSC a v kontaktu s dalšími evropskými experty na problematiku velkých šelem. Mgr. Duľa je členem evropské platformy EUROLYNX, sdružující experty zabývající se výzkumem a ochranou rysa v Evropě. Žadatel nezpochybnitelně splňuje požadavky na kvalifikovanost při provádění výzkumu zvláště chráněných částí přírody. Tato podmínka dále stanovuje komu a za jakým účelem může žadatel exponát zapůjčit. **Podmínka č. 2** stanovuje maximální počet odchycených, označených a sledovaných zvířat. Suma vychází z požadavku žadatele. Správa CHKO Beskydy neshledala důvody proč tomuto počtu nevyhovět. Správa CHKO Beskydy předpokládá, že bude odchyceno a monitorováno podstatně méně jedinců než je uvedený počet. **Podmínka č. 3:** Toto rozhodnutí nenahrazuje jiná právní ustanovení vycházejících z jiných zákonů (např. zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti v platném znění). **Podmínka č. 4** U každého jedince medvěda bude sledováno a pečlivě vyhodnocováno jeho chování a voleny příslušné kroky od postupného sledování, vyhodnocování až po rušení (plašení) gumovými projektily. **Podmínka č. 5** byla stanovena z důvodu informovanosti Správy CHKO Beskydy o plánovaných aktivitách vycházejících s podmínek tohoto rozhodnutí. **Podmínka č. 6** má umožnit snadnou kontrolu toho, zda se jedná o vozidlo s povolenou výjimkou vjezdu, například Stráží přírody Správy CHKO Beskydy. **Podmínka č. 7** byla stanovena dle § 56 odst. 6 zákona proto, aby mohla být splněna informační povinnost. **Podmínka č. 8** byla stanovena v souladu s přiloženou žádostí.

**Proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.
Nedodržení stanovených podmínek může být důvodem ke zrušení rozhodnutí**

podle § 84 odst. 1 v písm. c) zákona.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 81 odst. 1 správního řádu odvolat k Ministerstvu životního prostředí, odbor výkonu státní správy IX, podáním učiněným u Správy CHKO Beskydy, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho doručení (§ 83 odst. 1 správního řádu), přičemž tato lhůta se počítá ode dne následujícího po dni doručení rozhodnutí. V odvolání se uvede, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá a dále namítaný rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost rozhodnutí nebo řízení. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka. Podané odvolání má v souladu s § 85 odst. 1 správního řádu odkladný účinek. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné.

Mgr. František Jaskula

ŘEDITEL REGIONÁLNÍHO PRACOVIŠTĚ

Rozdělovník:

Účastník řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu - doručení písemně na doručenkou:

- Mendelova univerzita v Brně (IČ 62156489), Lesnická a dřevařská fakulta, se sídlem Zemědělská 3, 613 00 Brno

Ostatní účastníci řízení podle § 27 odst. 2, 3 správního řádu – doručení veřejnou vyhláškou:

Město Rožnov pod Radhoštěm	Obec Leskovec	Obec Ostravice
Město Zubří	Obec Lidečko	Obec Staré Hamry
Obec Dolní Bečva	Obec Lužná	Obec Čeladná
Obec Horní Bečva	Obec Malá Bystřice	Obec Dobruška
Obec Hutisko-Solanec	Obec Střelná	Obec Krásná
Obec Prostřední Bečva	Obec Ústí	Obec Morávka
Obec Valašská Bystřice	Obec Valašská Polanka	Obec Pražmo
Obec Vidče	Obec Valašská Senice	Obec Raškovice
Obec Vigantice	Obec Velké Karlovice	Obec Vyšší Lhoty
Město Valašské Meziříčí	Obec Zděchov	Město Třinec
Obec Střítež nad Bečvou	Obec Hodslavice	Obec Komorní Lhotka
Obec Velká Lhota	Obec Hostašovice	Obec Košarbská
Obec Zašová	Obec Mořkov	Obec Smilovice
Město Vsetín	Město Frenštát pod Radhoštěm	Obec Vendryně
Město Karolinka	Obec Bordovice	Obec Řeka
Městys Nový Hrozenkov	Obec Lichnov	Obec Bocanovice
Obec Francova Lhota	Obec Trojanovice	Obec Dolní Lomná
Obec Halenkov	Obec Veřovice	Obec Horní Lomná
Obec Horní Lideč	Město Frýdlant nad Ostravicí	Obec Milíkov
Obec Hovězí	Obec Bílá	Obec Mosty u Jablunkova
Obec Huslenky	Obec Janovice	Obec Návsí
Obec Janová	Obec Kunčice pod Ondřejníkem	

Účastníci řízení: (na doručenkou)

Myslivecký spolek Kátlina - Huslenky, Huslenky 614, 756 02 Huslenky

Myslivecký spolek Hovězí, Hovězí 78, 756 01 Hovězí

Myslivecký spolek Zděchov, Zděchov 206, 756 07 Zděchov

Myslivecký spolek Nový Hrozenkov, Nový Hrozenkov 25, 756 04 Nový Hrozenkov

Na vědomí (elektronickou poštou – po nabytí právní moci)

- Česká inspekce životního prostředí, Valchařská 15/72, 702 00 Ostrava
- AOPK ČR – odd. druhové ochrany

Příloha č. 1: Tabulka škály chování medvěda a doporučených opatření v závislosti na závažnosti situace

Závažnost situace a naléhavost opatření	Chování medvěda	Doporučená opatření
I. stupeň	medvěd, který nezaregistroval lidskou přítomnost, vykazuje nadále přirozené chování	není zapotřebí žádných opatření/monitoring
	při náhodném přiblížení člověka k medvědovi na relativně krátkou vzdálenost se medvěd stáhne - odejde/ukryje se ve vegetaci	není zapotřebí žádných opatření/monitoring
	při náhodném přiblížení člověka k medvědovi na krátkou vzdálenost se medvěd staví na zadní končetiny	není zapotřebí žádných opatření/monitoring
	medvěd působí škody v neobydlených oblastech	zavedení preventivních ochranných opatření, základní monitoring, hodnocení efektivity opatření
	medvěd působí škody v neobydlených oblastech navzdory bezpečnostním opatřením	intenzivní monitoring, snaha zlepšit ochranná opatření
	medvěd vědomý si nepřilíh vzdáleného člověka ve svém přirozeném prostředí nevykazuje známky plachosti	intenzivní monitoring, plašení
	medvěd se opakovaně vydává do blízkosti trvale obydlených lidských sídel	intenzivní monitoring, plašení, důsledné odstraňování a zabezpečení atraktantů (zbytky jídla), odstranění husté vegetace v blízkosti obydlí, kde by se medvěd mohl ukrývat
	medvědice s mláďaty výhružně útočí (falešný útok)	monitoring, informovat veřejnost za účelem omezení pohybu v lokalitě
	překvapený či vyprovokovaný (např. psem) medvěd výhružně útočí (falešný útok)	prošetření události, monitoring, informovat veřejnost za účelem omezení pohybu v lokalitě

II. stupeň	medvěd brání svou kořist a výhružně útočí (falešný útok)	prošetření události, monitoring, informovat veřejnost za účelem omezení pohybu v lokalitě
	medvěd opakovaně hledá potravu v blízkosti lidských sídel a způsobuje zde škody	zavedení preventivních ochranných opatření, intenzivní monitoring, plašení, hodnocení efektivity opatření
	medvěd opakovaně proniká do uzavřených hospodářských budov v blízkosti obydlených domů (např. do stodol, stájí...)	odstranění atraktantů, intenzivní monitoring, odstranění potenciálních úkrytů, plašení, averzivní podmiňování; může být zvažováno odstranění jedince z populace

odstranění atraktantů	odstranění pro medvěda atraktivních lákadel z dané oblasti (vnadiště, nezabezpečené odpadky, nezabezpečené úly, hospodářská zvířata,...)	intenzivní monitoring; může být zvažováno odstranění jedince z populace
odstranění potenciálních úkrytů	odstranění husté vegetace na dané lokalitě	odstranění atraktantů, intenzivní monitoring, plašení, averzivní podmiňování; zvažováno odstranění jedince z populace
averzivní podmiňování	systematické plašení konkrétního jedince s cílem odnaučit zvíře nežádoucí návyky; averzivní podmiňování provádí pouze pověřený expertní tým	intenzivní monitoring, zvážení odstranění z populace
odstranění jedince z populace	odchyt a přemístění jedince do zajetí nebo jeho odlov	intenzivní monitoring, plašení až odstranění z populace (pokud plašení nepůsobí) odstranění medvěda z populace - odchyt/odlov

Závažnost situace a naléhavost opatření	Popis
I. stupeň	Situace není hodnocena jako závažná a nevyžaduje aplikaci naléhavých opatření
II. stupeň	Situace je hodnocena jako problematická a vyžaduje aplikaci opatření
III. stupeň	Situace je velmi závažná a naléhavě vyžaduje aplikaci uvedených opatření

	při opakovaném pohybu medvěda uvnitř souvislé zástavby či při opakovaném vnikání do hospodářských budov v blízkosti obydlých domů plašení nepůsobí (ani v případě zásahu odborníků)	odstranění medvěda z populace - odchyt/odlov
	medvěd pronikl do obytných budov	odstranění medvěda z populace - odchyt/odlov
	medvěd napadl člověka bez zjevné příčiny (bez toho, že by byl vyprovokován nebo bránil mláďata)	odstranění medvěda z populace - odchyt/odlov

VYSVĚTLIVKY

navržená opatření	vysvětlení
monitoring	sběr údajů z terénu: pobytové znaky, informace od myslivců, lesníků, náhodná pozorování
základní monitoring	systematický sběr údajů o výskytu a chování konkrétního jedince bez jeho odchytu a využívání telemetrického sledování
zavedení preventivních ochranných opatření	využití preventivních opatření na ochranu majetku: elektrické ohradníky, klece na úly, zavírání zvířat na noc do pevných chlévů, využití psů, odstranění potravních zdrojů lákajících medvěda...
hodnocení efektivity ochranných opatření	vyhodnocování efektivity realizovaných opatření v časovém odstupu a to i v případě, kdy se medvěd na lokalitu v daném období nevrátil
intenzivní monitoring	systematický intenzivní sběr údajů o výskytu a chování konkrétního jedince s možností využití telemetrického sledování
plašení	řešení krizové situace: jakákoliv forma plašení sloužící k odehnání konkrétního jedince v momentě, kdy zaútočí nebo páchá škody (pomocí petrad, světla, psů,...)
prošetření události	prošetření události s vyhotovením protokolu

Zdroj: <http://beskydy.ochranaprirody.cz/ochrana-prirody-krajiny/ztrata-plachosti-u-medveda/>

Literatura:

Bartoň K. A., Zwiłacz-Kozica T., Zięba F., Sergiel A. & Selva N., 2019: Bears without borders: Long-distance movement in human-dominated landscapes. *Global Ecology and Conservation* 17: e00541.

Duľa M., Jelínek P. & Kutal M. 2017: Rys v Moravském krasu. Veronica: časopis pro ochranu přírody a krajiny. zv. 31, č. 3, s. 35. ISSN 1213-0699.

Duľa, M. & Kutal, M. 2017: Recentní výskyt rysa ostrovida v Moravském krasu. In Bryja, J., Horsák M., Horsáková V., Řehák, Z., Zukal, J. Zoologické dny Brno 2017. Sborník abstraktů z konference 9. - 10. února 2017. 1. vyd. Brno: Ústav biologie obratlovců AV ČR, v. v. i., Květná 8, 603 65 Brno, 2017, s. 51 - 52. ISBN 978-80-87189-21-4.

Krojerová-Prokešová J, Turbaková B, Jelenčíč M, Bojda M, Kutal M, Skrbinšek T, Koubek P, Bryja J 2018: Genetic constraints of population expansion of the Carpathian lynx at the western edge of its native distribution range in Central Europe. *Heredity*.

Kutal M., Belotti E., Volfová J., Mináriková T., Buřka L., Poledník L., Krojerová J., Bojda M., Váňa M., Kotalová L., Beneš J., Floušek J., Tomášek V., Kafka P., Poledníková K., Pospíšková J., Dekař P., Machcíník B., Koubek P., Duľa M. 2017. Occurrence of large carnivores – Lynx lynx, Canis lupus, and Ursus arctos – and of Felis silvestris in the Czech Republic and western Slovakia in 2012–2016 (Carnivora). *Lynx* n. s. (Praha) 48: 93-107.

Kutal M., Bojda M. & Váňa M. 2014: Výskyt velkých šelem na česko-slovenském pomezí zjištěný pomocí fotopastí. In KUTAL M. & SUCHOMEL J. (eds.): Analýza výskytu velkých šelem a průchodnosti krajiny v Západních Karpatech. Mendelova univerzita v Brně, Brno 2014. 48 pp.

Kutal M., Váňa M. & Bojda M. & Machalová L. 2013: Výskyt rysa ostrovida (Lynx lynx) v širší oblasti CHKO Beskydy v letech 2003 -- 2012. *Acta Musei Beskidensis: Acta Mus. Beskid.sv.* 5, č. 1, s. 121 - 136. ISSN 1803-960X.

Kutal M., Váňa M., Bojda M., Kotalová I. & Suchomel J 2015: Fotomonitoring rysa ostrovida na česko-slovenskom pohraničí. 52 - 54 in Rigg R. and Kubala J. editors. Monitoring stavu karpatského rysa vo Švajčiarsku a na Slovensku. Slovak Wildlife Society, Liptovský Hrádok. 1 - 99.

Skrbinšek, A. M., & Křofel M., 2015: Defining, preventing, and reacting to problem bear behaviour in Europe. Prepared for DG Environment, European Commission, by Istituto Ecologia Applicata, Rome under contract no. 07.0307/2013/654446/SER/B3 "Support to the European Commission's policy on large carnivores under the Habitat Directive - Phase Two", with contributions from the Large Carnivore Initiative for Europe (SSC/IUCN), 58 pp.